

Edward Siwek

Geometria na Górnym Śląsku

Powstawanie ośrodka naukowego i środowiska akademickiego na Górnym Śląsku rozpoczęło się w 1945 roku wraz z powołaniem do życia Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Działo się to w warunkach powojennego braku kadr naukowych w całym kraju, szczególnie ostro występującym na Górnym Śląsku, gdzie również przed wojną nie było kadry naukowej ani tradycji akademickiej. Podstawowym zadaniem nowo powstającej uczelni było więc nie tylko dostarczenie kadr inżynierskich dla potrzeb regionu i jego przemysłu, ale także wykształcenie dla samej Politechniki Śląskiej kadry zdolnej do podjęcia działalności naukowej i gwarantującej rozwój tej uczelni. Wtedy też zaczęło się na Górnym Śląsku tworzyć matematyczne środowisko naukowe, do którego w pełni odnosiła się konieczność rozwoju personalnego poprzez kształcenie kadry naukowej.

W pierwszym roku działalności Politechniki Śląskiej matematykę na niej wykładali¹:

- prof. dr inż. Julian Bonder przybyły z Politechniki Lwowskiej,
- prof. dr Stanisław Kaliński,
- prof. dr Eustachy Żyliński z Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie,
- dr Włodzimierz Wrona świeżo promowany i pracujący równocześnie w Akademii Górniczej w Krakowie.

W następnym roku kadrę tę zasilili:

- mgr Mirosław Mochnacki,
- mgr Kazimierz Szałajko – absolwent Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie
- mgr Antoni Wakulicz – absolwent, a od 1949 r. doktor Uniwersytetu Warszawskiego.

Ten ostatni został później profesorem Politechniki Śląskiej i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach oraz owocnie zainicjował i rozwinął na Śląsku działalność naukową w zakresie algebry. Natomiast jedyną osobą spośród wymienionych, przejawiającą zainteresowania geometrią, był dr Włodzimierz Wrona, który w 1952 r. przerwał współpracę z Politechniką Śląską obejmując jedną z katedr matematyki na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, a później wyemigrował. W ciągu stosunkowo krótkiego okresu pracy na Śląsku nie zdołał on jednak zainicjować na tym terenie liczącej się działalności naukowej w zakresie geometrii ani wykształcić uczniów.

Wraz z powołaniem do życia Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach w 1950 roku powiększyła się ilościowo kadra akademicka matematyków na Śląsku lecz w okresie powstawania brakowało wśród niej osobowości naukowo aktywnych i inspirowanych działalnością naukową. Spośród miejscowych matematyków działalność tę owocnie podejmowali późniejsi profesorowie Czesław Kluczny i Antoni Wakulicz a ponadto, miejscowe środowisko matematyczne potrafiło zapewnić sobie udział w jego kształceniu pracujących wówczas w innych ośrodkach aktywnych matematyków w osobach późniejszych profesorów: Adama Bieleckiego z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Jana Mikusińskiego z Instytutu Matematycznego PAN - od-

¹ Autor serdecznie dziękuje Panu Doktorowi Bronisławowi Szlękowi za uzyskanie i udostępnienie szeregu informacji dotyczących działalności matematyków Politechniki Śląskiej w zakresie geometrii.

działu we Wrocławiu, Mieczysława Kucharzewskiego z Instytutu Matematycznego PAN - oddziału w Krakowie oraz Marka Kuczmy z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Matematycy ci podjęli się prowadzenia na Śląsku systematycznych i wieloletnich seminariów naukowych, których owocem były początkowo pierwsze publikacje naukowe ich uczestników a później – uzyskiwane przez nich stopnie i awanse naukowe.

Jedno z tych seminariów, a mianowicie prowadzone przez doc. dra hab. Mieczysława Kucharzewskiego, było poświęcone geometrii. Jego problematyka obejmowała teorię obiektów geometrycznych i figur wypukłych. Większość uczestników tego seminarium zmieniła później zainteresowania naukowe, a jedynym jego uczestnikiem do końca życia interesującym się geometrią był mgr Stefan Sedlak, który przez kilka lat brał również udział w seminarium z geometrii prowadzonym w oddziale IM PAN w Krakowie przez prof. dra hab. Stanisława Gołęba.

W 1963 roku zostało uruchomione w Katowicach Studium Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, przekształcone w następnym roku w Filię UJ w Katowicach. Działalność Uniwersytetu Jagiellońskiego w Katowicach rozpoczęła się od uruchomienia w 1963 roku studiów matematycznych (obok nauczycielskich studiów matematycznych w WSP), a w następnym roku także studiów fizyki oraz prawa. W związku z podjęciem przez Uniwersytet Jagielloński instytucjonalnie zorganizowanej działalności na Śląsku przenieśli się na stałe do Katowic dwaj pracownicy kierowanej przez prof. Stanisława Gołęba Katedry Geometrii UJ: finalizujący przewód habilitacyjny dr Marek Kuczma i mający na ukończeniu przewód doktorski mgr Edward Siwek. Oba te stopnie zostały nadane przez Uniwersytet Jagielloński w roku akademickim 1963/64.

Od początku współpracę z powstałym studium podjął mieszkający w Katowicach doc. dr hab. Mieczysław Kucharzewski, będący wówczas pracownikiem krakowskiego oddziału IM PAN. Dzięki jego współpracy i inicjatywie został zatrudniony w istniejącej wówczas katowickiej Filii Uniwersytetu Jagiellońskiego, przeniesiony z Wrocławia dr Marek Rochowski oraz przejawiający zainteresowania geometrią dwaj młodzi absolwenci UJ a mianowicie mgr Michał Lorens i mgr Grzegorz Łubczonok. Mgr Michał Lorens został później pierwszym pracownikiem śląskich uczelni wykształconym na Śląsku na poziomie doktorskim w zakresie geometrii. Dla zatrudnionych w Filii UJ wymienionych młodych i zainteresowanych geometrią matematyków przenosi doc. Kucharzewski swe seminarium z WSP na Filię UJ i tu stara się stworzyć naukowo aktywny zespół geometrów. Matematycy ci, z wyjątkiem dra Marka Rochowskiego ale wraz z mgrem Stefanem Sedlakiem, stale uczestniczą też w seminariach z geometrii prowadzonych w krakowskim oddziale IM PAN przez prof. Stanisława Gołęba. W 1968 roku, pod kierownictwem doc. dra hab. Mieczysława Kucharzewskiego, powstała w Filii UJ pierwsza na Śląsku katedra geometrii, nosząca nazwę Katedry Geometrii Różniczkowej.

Katedrę tę przejął Uniwersytet Śląski powstały w 1968 roku w wyniku połączenia Filii UJ i katowickiej WSP i przekształcił ją później w Zakład Geometrii. Od tego czasu zasilali ją kadrowo najzdolniejsi absolwenci studiów matematycznych Uniwersytetu Śląskiego i Jagiellońskiego. Pełny wykaz pracowników tej katedry i zakładu, obejmujący podstawowe dane dotyczące przebiegu ich pracy w śląskich uczelniach, jest następujący:

Dr Kazimierz Dębowski² (1976-1988) – absolwent Uniwersytetu Śląskiego z 1976 r. i jego doktor (w 1985 r.) – odszedł do działalności gospodarczej,

Prof. dr Lech Dubikajtis (1974?-80) – przeniósł się jako profesor nadzwyczajny z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, na Uniwersytecie Śląskim był profesorem w Zakładzie Geometrii a później kierownikiem Zakładu Dydaktyki Matematyki, w 1975 r. promował dra Stanisława Kowalskiego z WSP w Olsztynie – odszedł do Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, a w 1982 r. wyemigrował,

Dr Jan Fryda (1979-1999) - absolwent Uniwersytetu Śląskiego z 1979 r. i jego doktor (w 1987 r.) – odszedł do działalności gospodarczej,

Dr Erwin Kasperek (1969-2011) – absolwent Uniwersytetu Śląskiego z 1969 r. i jego doktor (w 1978 r.), został później starszym wykładowcą – obecnie na emeryturze.

Mgr Bożena Kominek (1971-1979) – absolwentka Uniwersytetu Śląskiego z 1971 r. – odeszła do pracy w ośrodku informatycznym górnictwa,

Dr Wojciech Kucharz (1977-1980) – absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego z 1974 r. oraz studiów doktorskich na tej uczelni w latach 1974-77, doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim uzyskał w 1978 r., laureat nagrody Polskiego Towarzystwa Matematycznego dla młodych matematyków w 1979 r., przygotował rozprawę habilitacyjną lecz nie sfinalizował przewodu przed emigracją w 1980 r.,

Prof. dr hab. Mieczysław Kucharzewski (1956-1990) – absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego z 1950 r., doktor tej uczelni (w 1959 r.), habilitował się na niej w 1962 r., tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1972, a profesora zwyczajnego w 1984 r., promował 12 doktorów w tym 6 pracowników śląskich uczelni (dr M. Lorens, dr G. Łubczonok, dr B. Szociński, dr E. Kasperek, dr Jolanta Lipińska, dr inż. A. Mika), w 1972 r. przenosi się na Politechnikę Śląską a w 1990 r. przechodzi na emeryturę – zmarł 14 listopada 1993 r. w 74 roku życia.

Dr Eryk Kurcius (1969-1987) – absolwent Uniwersytetu Śląskiego z 1969 r., doktor tej uczelni (w 1979 r.) - odszedł do pracy w szkolnictwie.

Dr Michał Lorens (1964-1976) – absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego z 1964 r., doktor Uniwersytetu Śląskiego (w 1971 r.) – ze względów zdrowotnych przeniósł się do Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie.

Dr Grzegorz Łubczonok (1965-1982?) – absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego z 1965 r., doktor Uniwersytetu Śląskiego (w 1972 r.) – w czasie pracy w Zakładzie Geometrii UŚI uzyskał wyniki stanowiące podstawę do habilitacji – wyemigrował w 1982? roku,

Mgr Adam Pella (1985-1988) – absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego z 1984 r., w roku ak. 1984/85 nauczyciel LO w Tarnowskich Górach i uczestnik seminarium Zakładu Geometrii UŚI – pozostał w szkolnictwie,

Dr Marek Rochowski (1967-1978) – absolwent i doktor Uniwersytetu Wrocławskiego, w czasie pracy w Zakładzie Geometrii UŚI przygotował rozprawę habilitacyjną lecz nie sfinalizował przewodu przed emigracją w 1978 r.,

Doc. dr Edward Siwek (1963-1998) – absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego z 1955 r., doktor tej uczelni (w 1964 r.), docent UŚI od 1968 r., kierownik Zakładu Geometrii UŚI w latach 1972-98, prodziekan Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii UŚI w latach 1969 –78 a jego dziekan w latach 1987-90, dyrektor Instytutu Matema-

² Tu i poniżej daty w nawiasach i następujące po nich informacje odnoszą się do łącznego okresu pracy w uczelniach śląskich.

tyki UŚI w latach 1981- 84, promował 3 doktorów spośród pracowników UŚI (dr Eryk Kurcius, dr Kazimierz Dębowski, dr Jan Fryda) – odszedł na emeryturę w 1998 r.

Po przeniesieniu się na Politechnikę Śląską w 1972 roku prof. Mieczysław Kucharzewski rozpoczął tworzenie na tej uczelni drugiego, obok uniwersyteckiego, ośrodka geometrycznego na Śląsku poprzez uruchomienie drugiego seminarium i rozwijanie zainteresowań geometrią tamtejszych pracowników. Do najaktywniejszych jego uczniów na Politechnice Śląskiej należał niewątpliwie absolwent studiów matematycznych katowickiej WSP z 1965 r. dr Brunon Szociński, doktoryzowany przez prof. Kucharzewskiego w 1975 r. na Uniwersytecie Śląskim i współautor kilku jego prac, zmarły 2 marca 2003 r. jako czynny pracownik Instytutu Matematyki Politechniki Śląskiej. Drugim doktoryzowanym przez prof. Kucharzewskiego pracownikiem IM PŚI była dr Jolanta Lipińska (Wydział Matematyczno-Fizyczny PŚI 1983), która przeniosła się potem do Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie. Dr inż. Andrzej Mika, absolwent Wydziału Matematyczno-Fizycznego PŚI z 1978 r., był trzecim pracownikiem Instytutu Matematyki PŚI doktoryzowanym przez prof. Kucharzewskiego (PŚI 1987 r.) W 1995 roku odszedł on jednak z Politechniki Śląskiej, a następnie wyemigrował.

Działalność edukacyjna obu śląskich ośrodków geometrycznych nie ograniczała się do kształcenia studentów i kadry własnych uczelni. Oba te środowiska współpracowały w zakresie kształcenia kadry naukowej z innymi ośrodkami krajowymi, a w niewielkim stopniu także z zagranicznymi. Bardzo aktywny był tu prof. Kucharzewski, który oprócz katowickiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Uniwersytetu Śląskiego i Politechniki Śląskiej miał uczniów w innych ośrodkach i doktoryzował aż 6 osób spoza wymienionych uczelni (w tym jedną z Uniwersytetu w Timișoara w Rumunii). Szczególnie wiele zawdzięcza mu zaś szczecińskie środowisko geometryczne, gdzie często bywał i uczestniczył w kształceniu większości tamtejszych geometrów. Natomiast ośrodek uniwersytecki uczestniczył w kształceniu kadr zewnętrznych poprzez przygotowanie referatów szkoleniowych na ogólnopolskie Konferencje Szkoleniowe w 1968 r. w Szczyrku i w 1972 r. w Łańcucie, prowadzenie staży naukowych mgr Jadwigi Lizak z Politechniki Szczecińskiej w r. ak. 1979/80 i pracownika UMCS w Lublinie mgra Andrzeja Kieresa w r. ak. 1980/81 oraz opracowanie przez doc. Edwarda Siwka kilku recenzji prac doktorskich doktorantów z innych ośrodków. Ośrodek ten aktywnie współpracował ze środowiskiem nauczycielskim i uczniowskim nie tylko miejscowym lecz także zewnętrznym (nawet zagranicznym) m. in. za pośrednictwem katowickiego Kuratorium Oświaty, Instytutu Kształcenia Nauczycieli, katowickiego Pałacu Młodzieży oraz szkół. Ponadto przez oba ośrodki wydane zostały następujące materiały szkoleniowe i przeglądowe:

M. Kucharzewski, Elementy teorii obiektów geometrycznych, skrypt, wydawnictwo UŚI 1969 r.,

E. Siwek, Analiza matematyczna cz. I, skrypt, wydawnictwo UŚI 1971 r.,

M. Kucharzewski, Uwagi o geometrii i jej nauczaniu, *Matematyka* XXVI,6 (1973), str. 360 – 367,

L. Dubikajtis, Geometria metryczna, wyd. II, skrypt, wydawnictwo UŚI 1973 r.,

M. Kucharzewski, Scientific achievements of Professor S. Gołąb in the domain of geometry, *Demonstratio Math.* VI,1 (1973), str. 19 – 38,

M. Kucharzewski, Życie i twórczość profesora Stanisława Gołąba, *Wiadomości Matematyczne* XIX,2 (1976), str. 128 – 131,

E. Siwek, Analiza matematyczna cz. I wyd. II, skrypt, wydawnictwo UŚI 1976 r.

M. Kucharzewski & J. Piwko, Równania różniczkowe i różnicowe, skrypt, wydawnictwo PŚI 1977 r.,

J. Jelonek & M. Kucharzewski, Elementy topologii, skrypt, wydawnictwo WSP Częstochowa 1977 r.,

E. Siwek, Analiza matematyczna cz. II, skrypt, wydawnictwo UŚI 1980 r.,

E. Siwek, O poznawczy aspekt nauczania matematyki, *Matematyka* XXXIII, 3 (1980), str. 156 – 159,

E. Siwek, Funkcje trygonometryczne w klasach VI – VIII, NURT Materiały pomocnicze dla nauczycieli nr 33, wkladka do *Oświaty i Wychowania* nr 2(468) 1981 r., str. 1138 – 1151,

M. Kucharzewski, Stanisław Gołąb – life and work, *Aequationes Math.* XXIV,1 (1982), str. 1 – 18,

M. Kucharzewski, Własności przestrzeni Kleina cz. I, skrypt, wydawnictwo PŚI 1985 r.,

M. Kucharzewski, Własności przestrzeni Kleina cz. II, skrypt, wydawnictwo PŚI 1986 r.,

E. Siwek, Przekształcenia w nauczaniu geometrii, *Matematyka* XL,5 (1987), str. (262 – 265),

M. Kucharzewski, Rozwój geometrii różniczkowej w Polsce po drugiej wojnie światowej, *Prace Nauk. Pol. Szczecińskiej* 380, *Inst. Mat.* 11 (1988), str. 283 – 287,

J. Fryda & E. Kasperek, Stożkowe i konstrukcje Steinera z rzutowego punktu widzenia cz. I, *Matematyka – Społeczeństwo – Nauczanie* nr 2 (1989), str. 41 – 48,

J. Fryda & E. Kasperek, Stożkowe i konstrukcje Steinera z rzutowego punktu widzenia cz. II, *Matematyka – Społeczeństwo – Nauczanie* nr 3 (1989), str. 38 – 43,

B. Szociński, Wybrane problemy geometrii Kleina, skrypt, wydawnictwo PŚI 1989 r.,

M. Kucharzewski & J. Piwko, Równania różniczkowe i różnicowe wyd. II, skrypt, wydawnictwo PŚI 1989 r.,

M. Kucharzewski & B. Szociński, Wykłady z geometrii różniczkowej, skrypt, wydawnictwo PŚI 1991 r.,

E. Siwek, Szkolny Słownik Matematyczny, wydawnictwo Videograf II, Katowice 2001, 2002 i 2008 r.

Problematyka naukowa obu śląskich środowisk geometrycznych obejmowała przede wszystkim teorię obiektów geometrycznych jako kontynuację zainteresowań i doświadczeń uczniów prof. Stanisława Gołąba inicjujących i rozwijających działalność naukową w zakresie geometrii na Górnym Śląsku. Oba ośrodki uzyskały w tym zakresie szereg wyników polegających na poszukiwaniu obiektów geometrycznych o zadanych własnościach i ich komitant. Przeważnie były to wyniki natury klasyfikacyjnej, ale niektóre z nich stanowiły interesujące przyczynki do klasycznych zagadnień geometrii i analizy matematycznej. W związku z tą problematyką uzyskano też kilka wyników dotyczących własności grup przekształceń oraz grup żetów różniczkowych przekształceń przestrzeni geometrycznych. Do najcenniejszych osiągnięć w teorii obiektów geometrycznych należałoby zaliczyć pracę: M. Kucharzewski & M. Kuczma, Basic concepts of the theory of geometric objects, *Rozprawy Mat.* XLIII (1964), która dokonała głębokiej analizy pojęcia obiektu geometrycznego i jego komitanty oraz przyczyniła się do stopniowej algebraizacji tych pojęć dokonywanej później i wykorzystywanej w pracach licznych autorów.

W pracach: E. J. Jasińska & M. Kucharzewski, Kleinsche Geometrie und Theorie der geometrischen Objekte, *Coll. Math.* 26 (1972), str. 271 – 279, oraz E. J. Jasińska & M. Kucharzewski, Grundlegende Begriffe der Kleinschen Geometrie, *Demonstratio Math.* 7 (1974) str. 391 – 402, autorzy zastosowali teorię obiektów geometrycznych do jednolitego opisu różnych geometrii grup przekształceń, nazywanych w pracach

prof. Kucharzewskiego i jego uczniów geometriami Kleina. Problematyka ta była kontynuowana i rozwijana w pracach wielu autorów. Okazało się, że teoria obiektów geometrycznych dobrze nadaje się do jednolitego opisu różnych geometrii grup przekształceń, natomiast podobny opis geometrii różniczkowych nastrocza duże trudności. Niemniej, interesujące wyniki w tym ostatnim zakresie uzyskał prof. Andrzej Zajtz z Krakowa oraz dr Michał Lorens już po odejściu z Uniwersytetu Śląskiego do Rzeszowa.

Z krakowskiej szkoły prof. Stanisława Gołęba geometry śląscy wynieśli również przekonanie o skuteczności atakowania zagadnień teorii obiektów geometrycznych za pomocą badania rozwiązań równań funkcyjnych, co stało się również często podejmowaną przez nich problematyką naukową. W tym zakresie trwała dobra współpraca z zespołem profesora Marka Kuczmy, który równania funkcyjne uczynił główną dziedziną swych zainteresowań, a także z prof. prof. Zenonem Mosznerem i Andrzejem Zajtzem z Krakowa oraz ich uczniami. Spośród licznych prac z tego zakresu, opublikowanych głównie przez prof. prof. Mieczysława Kucharzewskiego i Marka Kuczma a także dra Erwina Kasparka, na szczególną uwagę zasługują prace: M. Kucharzewski & M. Kuczma, On the functional equation $f(AB) = f(A)f(B)$, Ann. Polon. Math. 13 (1963), str. 1 – 17, oraz M. Kucharzewski & A. Zajtz, Über die linearen homogenen geometrischen Objekte des Typus $(m, n, 1)$, wo $m \leq n$ ist, Ann. Polon. Math. 18 (1966), str. 205 – 225, w których znaleziono wszystkie homomorfizmy grupy $GL(n, R)$ automorfizmów n -wymiarowej przestrzeni wektorowej nad ciałem R w jego grupę multiplikatywną oraz w grupę $GL(m, R)$ dla $m \leq n$. Są to powszechnie cenione rezultaty naukowe nie tylko w teorii równań funkcyjnych lecz także w geometrii i algebrze.

Częściowo pod wpływem prof. dra Lecha Dubikajtisa podjęto, głównie w zespole katowickim, problematykę metod aksjomatycznych w geometrii, jej podstaw i geometrii klasycznych. Szereg prac o tej problematyce opublikowali: prof. Lech Dubikajtis, dr Jan Fryda i dr Erwin Kasperek. Natomiast zespół gliwicki zajmował się badaniem ogólnych własności geometrii Kleina oraz kategorii abstrakcyjnych obiektów geometrycznych.

Mimo krótkiego okresu pracy na Śląsku znaczne osiągnięcia uzyskał przybyły z Krakowa dr Wojciech Kucharz, uczeń, doktorant i współpracownik prof. dra hab. Jacka Bochnaka. Jego wyniki dotyczące trudnych zagadnień analizy zespolonej oraz osobliwości odwzorowań różniczkowalnych znajdowały szeroki oddźwięk i były wysoko cenione przez specjalistów. Spośród kilku jego prac opublikowanych w najbardziej renomowanych czasopismach wymienię jedynie: J. Bochnak & W. Kucharz & M. Shiota, Formes quadratiques et géométrie algébrique réelle, Lectures Notes, Springer Verlag 1983, jako pracę o monograficznym charakterze. Problematyka globalnych własności odwzorowań i przestrzeni geometrycznych była też przedmiotem dalszych prac m. in: rozprawy doktorskiej dra Eryka Kurcusa poświęconej klasyfikacji sześciowymiarowych przestrzeni symetrycznych Riemanna (we współpracy z prof. Oldřichem Kowalskim z Pragi), pracy prof. M. Kucharzewskiego o istnieniu na n -wymiarowej sferze S^n k -pól wektorowych o określonych własnościach oraz pracy dra E. Kasparka i dra G. Łubczonoka o zwartych różniczkowościach o dodatniej krzywiznie z punktem wypukłości.

Działalność naukową śląskich geometrów uzupełniają: zagraniczne staże naukowe (prof. Mieczysława Kucharzewskiego w Zurychu, dra Grzegorza Łubczonoka w Moskwie i doc. dra Edwarda Siwka w Berlinie), staż krajowy dra Jana Frydy w Warszawie, wizyty geometrów zagranicznych, udział prawie wszystkich wymienionych pracowników w licznych konferencjach i innych imprezach naukowych w kraju i za

granicą oraz przygotowanie przez nich i wygłoszenie ponad 100 odczytów i referatów.

Z powyższego opisu wynika, że geometryczne środowisko naukowe na Górnym Śląsku było tworzone w trudnych warunkach, właściwie z niczego, w regionie bez tradycji, wyłożoną pracą wszystkich uczestniczących w tym dziele. W tej pracy, jak to zwykle bywa, zdarzały się rozliczne trudności i niepowodzenia, ale były też radości i chwilowe sukcesy. Z pewnością należy do nich zaliczyć każdą opublikowaną pracę i sygnał o wykorzystaniu jej wyników oraz każdy doktorat czy inny awans akademicki. Niestety, w odróżnieniu od niektórych innych dyscyplin matematycznych, te chwilowe sukcesy geometrów nie złożyły się na sukces trwały, jakim byłoby stworzenie na Górnym Śląsku prężnego, samoodnawiającego się ośrodka naukowego. Fakt, że spośród kilkunastu wykształconych tu geometrów, pracujących na obu wymienianych uczelniach, na Uniwersytecie Śląskim obecnie nie pozostał żaden, trzeba uznać za głęboki kryzys geometrii na Śląsku i porażkę tych, którzy usiłowali tu stworzyć aktywny ośrodek naukowy. To, że geometria nie jest jedyną dziedziną matematyki której tej kryzys dotyka oraz, że ma on nie tylko lokalny lecz ogólnopolski a nawet szerszy zasięg, nie stanowi niestety żadnej pociechy.

Katowice, 28 października 2014 r.

Streszczenie

Artykuł omawia kształtowanie się na Górnym Śląsku ośrodka naukowego w zakresie geometrii na tle powstawania na tym terenie matematycznego ośrodka naukowego. Wymienia przy tym wszystkich matematyków pracujących na Górnym Śląsku w zakresie geometrii, podstawowe fakty dotyczące ich działalności, problematykę ich prac naukowych oraz opublikowane przez nich prace o charakterze informacyjno-dydaktycznym. Poza tym, nie mogąc zestawić pełnego wykazu prac naukowych z geometrii opublikowanych przez śląskich matematyków, wymieniono kilka ich prac które znalazły szeroki oddźwięk wśród matematyków w kraju i za granicą. W końcu zasygnalizowano zanik śląskiego środowiska geometrycznego nie podejmując próby oceny jego przyczyn.